

ASMENS SU NEGALIA GEROVĖS TARYBOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2025 m. spalio 8 Nr. T-4

Vilnius

Posėdis įvyko 2025 m. rugsėjo 18 d. 13.30 – 15.30 val., Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijoje, Gedimino pr. 30, Vilnius (Kolegijų salė) ir nuotoliniu būdu, naudojantis MS Teams platforma.

Posėdį vedė Asmens su negalia gerovės tarybos pirmininko pavaduotoja – Lietuvos negalios organizacijų forumo prezidentė Indrė Širvinskaitė.

Posėdžio sekretorė – Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Teisių apsaugos politikos įgyvendinimo priemonių valdymo skyriaus vyresnioji patarėja Rasa Šivickienė.

Posėdžio dalyvių sąrašas prie protokolo pridedamas.

DARBOTVARKĖ:

1. Darbotvarkės pristatymas.
2. Galimybių asmenims su negalia lengviau ginti savo teises Lietuvos administracinių ginčų komisijoje užtikrinimas.
3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimo Nr. 1950 „Dėl Kelių eismo taisyklių patvirtinimo“ 181^{1.2} papunkčio nuostatų įgyvendinimas praktikoje.
4. Šiaulių miesto savivaldybės asmens su negalia gerovės tarybos klausimo svarstymas.
5. Asmens su negalia gerovės tarybos (toliau – Taryba) pirmininkavimo perdavimas ir pavaduotojo rinkimai.
6. Kiti klausimai.

1. SVARSTYTA. Darbotvarkės pristatymas.

Posėdžio pirmininkas Rytis Jokubauskas pristatė Tarybos posėdžio darbotvarkę, kuriai pritarta vienbalsiai.

Taip pat informavo, kad dėl iš anksto numatytų įsipareigojimų galės dalyvauti tik dalyje posėdžio. Tolimesnį posėdžio vedimą perims Tarybos pirmininko pavaduotoja Indrė Širvinskaitė.

NUTARTA. Patvirtinti posėdžio darbotvarkę.

2. SVARSTYTA. Galimybių asmenims su negalia lengviau ginti savo teises Lietuvos administracinių ginčų komisijoje užtikrinimas.

Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerijos Teisėkūros politikos grupės patarėja Agnė Jakulytė trumpai pristatė nuo 2024 m. sausio 1 d. įsigaliojusią Lietuvos Administracinių ginčų komisijos (toliau – LAGK) nagrinėjamų skundų dėl Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Agentūra) sprendimų tvarką, galiojančią ginčų teisingumo taisyklę, pagal kurią skundai nagrinėjami pagal atsakovo – Agentūros buveinės vietą. Atkreipė dėmesį į šiuo metu Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatyme įtvirtintas priemones:

skundų nagrinėjimą rašytinio proceso tvarka, nuotoliniu būdu, naudojant elektroninių ryšių priemones, skundų persikirstymo taisyklę bei išvažiuojamuosius posėdžius. Apžvelgė LAGK 2024 m. išnagrinėtų skundų statistiką ir pakvietė Tarybos narius diskusijai, išsakant nuomonę dėl ginčų teisingumo taisyklės keitimo tikslingumo, su kokiais iššūkiais susiduria asmenys su negalia, ar buvo kilę atvykimo į posėdį sunkumų, problemų, ar pakanka esamų, jau dabar taikomų organizacinių priemonių, kai asmenims sudaromos galimybės LAGK posėdyje dalyvauti nuotoliniu būdu.

Tarybos narys Egidijus Grigonis atkreipė dėmesį, kad vienas iš nuo 2024 m. sausio 1 d. LAGK skundų nagrinėjimo pokyčių tikslų buvo užtikrinti, kad ginčai būtų nagrinėjami arčiau žmogaus gyvenamosios vietos, tačiau įstatymuose teritorinis principas liko neįtvirtintas. Pastebėjo, kad tik nedidelė dalis pareiškėjų dalyvauja posėdžiuose fiziškai, daugeliui kelionė į kitą miestą yra sudėtinga dėl negalios ar kitų praktinių aplinkybių. Jo nuomone, nuotolinis dalyvavimas iš dalies atitinka asmens su negalia poreikius, bet neatstoja gyvo kontakto, kuris ypač svarbus sprendžiant klausimus, turinčius lemiamą įtaką žmogaus gyvenimui, todėl būtina užtikrinti, kad asmenų su negalia pageidavimas dalyvauti kontaktiniame posėdyje nebūtų apsunkintas papildomu keliavimu.

LAGK pirmininkė Inga Lipnickienė pritarė E. Grigonio nuomonei ir atkreipė dėmesį, kad būtini tik procedūriniai pokyčiai, užtikrinant, kad bylos būtų nagrinėjamos lanksčiai, atsižvelgiant į skirtingas situacijas ir žmonių poreikius. Informavo, kad visi LAGK teritoriniai padaliniai yra pajėgūs nagrinėti bylas, o Agentūra stengiasi užtikrinti sąlygas tiek nuotoliniam, tiek kontaktiniam dalyvavimui. Jei pareiškėjas gyvena viename mieste, o byla nagrinėjama kitame, sudaromos galimybės jungtis nuotoliniu būdu. Pagal statistiką iš 155 skundų tik 23 buvo nagrinėti pagal pareiškėjo gyvenamąją vietą, o dauguma – kitose teritorijose. I. Lipnickienė pabrėžė, kad ne visi asmenys su negalia sugeba naudotis išmaniosiomis technologijomis, todėl negalima remtis vien nuotolinio dalyvavimo formomis. Pastebėjo, kad dalis asmenų jaučiasi saugiau kontaktiniuose posėdžiuose, todėl būtina išlaikyti šią galimybę.

NUTARTA. Rekomenduojama Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerijai sudaryti palankesnes sąlygas asmenims su negalia dalyvauti LAGK posėdžiuose kuo arčiau savo gyvenamosios vietos.

3. SVARSTYTA. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimo Nr. 1950 „Dėl Kelių eismo taisyklių patvirtinimo“ 181^{1.2} papunkčio nuostatų įgyvendinimas praktikoje.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Tikslinės pagalbos grupės patarėja Renata Šarkanė pristatė Lietuvos Respublikos Seimo asmenų su negalia teisių komisijos rašte iškeltą klausimą dėl Kelių eismo taisyklių (toliau – KET) 181^{1.2} papunkčio nuostatų įgyvendinimo praktikoje bei dėl tikslingumo išplėsti eismo dalyvių, besinaudojančių keliais, pažymėtais kelio ženklų „Eismo juosta maršrutiniam transportui“ ir simboliu „A+“, ratą. Trumpai apžvelgė šio klausimo teisinį reglamentavimą. Atkreipė dėmesį, kad galimybė važiuoti A+ juosta taikoma tik vykstant į švietimo įstaigas ar dienos užimtumo centrus, kad nėra galimybės naudotis šia nuostata vykstant kitais svarbiais tikslais: į gydymo įstaigas, socialines paslaugas teikiančias įstaigas ir pan. Pažymėjo, kad dabartinė nuostata iš vienos pusės, gali būti laikoma neteisinga kitų asmenų su negalia atžvilgiu, nes sudaro sąlygas tik daliai jų, tačiau išplėtus leidžiamų naudotojų

ratą, gali būti apsunkinta A+ juostų pagrindinė funkcija – užtikrinti greitą maršrutinio transporto judėjimą.

R. Šarkanė Pakvietė Tarybos narius platesnei diskusijai ieškant optimalesnių sprendimų tarp asmenų su negalia teisių užtikrinimo ir eismo organizavimo efektyvumo, įvertinant ar reikalinga platesnė išimčių taikymo apimtis bei kokie galėtų būti realūs kontrolės mechanizmai (elektroniniai leidimai, vaizdo kamerų duomenys ir pan.).

SĮ „Susisiekimo paslaugos“ klientų patirties vadovė Vaiva Bingelė pasidalino šio klausimo įgyvendinimo praktine dalimi Vilniaus mieste. Apžvelgė, kaip ir kokia tvarka Vilniaus mieste išduodami metiniai leidimai važiuoti simboliu „A+“ pažymėta kelio juosta. Pokalbio metu atkreipė dėmesį, kad simboliu „A+“ pažymėta juosta yra skirta, kad tiek viešasis transportas, tiek įvairios organizacijos pasiektų galutinį tikslą kiek įmanoma greičiau ir tos juostos neturi būti apkrautos papildomai. Jos turi labai turėti aiškų reguliavimą.

Tarybos narys E. Grigonis (atstovaujantis asmenis su judėjimo negalia) pažymėjo, kad dabartinis reglamentavimas skirtas sunkią negalią turintiems asmenims, siekiant užtikrinti jų nuolatinį susisiekimą su švietimo ar užimtumo įstaigomis. Jo nuomone, prašymai išplėsti nuostatą ir leisti naudotis A+ juosta vykstant į kitas vietas būtų nepagrįsti.

Tarybos narys Paulius Kalvelis (atstovaujantis asmenis su regos negalia) pritarė E. Grigonio nuomonei ir pabrėžė, kad nuostatos plėtimas atvertų galimybes piktnaudžiauti, sukeltų papildomą chaosą bei paskatintų parkavimo kortelių klastojimą. Tarybos narys Vaidotas Nikžentaitis (atstovaujantis psichosocialinę negalią turinčius asmenis) pasisakė už galimą nuostatų išplėtimą, ypač atsižvelgiant į situacijas, kai būtina skubiai vežti asmenis į gydymo ar kitas įstaigas. Jo manymu, turėtų būti įvertintos įstaigų argumentacijos ir komisijų sprendimai, kurie leistų pasinaudoti išimtimi.

Lietuvos Respublikos Susisiekimo ministerijos atstovas Algirdas Pieniuta informavo, kad ministerija nėra prieš pakeitimų svarstymą, tačiau pažymėjo, jog būtina koordinuoti procesą su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Policijos departamentu ir Savivaldybių asociacija.

Diskusijoje nebuvo pasiekta vieningos pozicijos. R. Šarkanė pasiūlė iki 2025 m. rugsėjo 26 d. Tarybos nariams argumentuotas nuomones ir pasiūlymus pateikti Tarybos sekretorei. Apibendrinus surinktas pozicijas, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija organizuos atskirą darbinį susitikimą kartu su Susisiekimo ministerija.

Apibendrinama Tarybos narių diskusiją Tarybos pirmininko pavaduotoja pažymėjo, kad nėra bendros nuomonės, tačiau daugelis pasisakiusiųjų Tarybos narių, atstovaujančių nevyriausybinės organizacijas, atstovaujančias asmenimis su negalia, dėl galimo parkavimo kortelių klastojimo, nepritartų KET 181^{1.2} papunkčio nuostatų tikslinimui išplečiant eismo dalyvių, besinaudojančių keliais, pažymėtais kelio ženklų „Eismo juosta maršrutiniam transportui“ ir simboliu „A+“, ratą. Taip pat tikslinės grupės, galinčios naudotis „A+“ juosta, išplėtimas galimai neigiamai paveiktų asmenims su negalia pritaikytų vietų užimtumą, nes paskatintų parkavimo kortelių klastojimą (o tai problema, su kuria ir dabar susiduriama). Ji atkreipė dėmesį, kad Tarybos nariai, gali pateikti argumentuotus pasiūlymus iki 2025 m. rugsėjo 26 d. pateiktų Tarybos sekretorei.

NUTARTA. Iki rugsėjo 26 d. Tarybos nariai argumentuotas nuomones ir pasiūlymus dėl tikslingumo išplėsti eismo dalyvių, besinaudojančių keliais, pažymėtais kelio ženklų „Eismo juosta maršrutiniam transportui“ ir simboliu „A+“, ratą pateiks Rasai Šivickienei, kuri jas apibendrins ir atsiųs Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai.

4. SVARSTYTA. Šiaulių miesto savivaldybės asmens su negalia gerovės tarybos klausimo svarstymas.

Posėdžio pirmininko pavaduotoja I. Širvinskaitė Tarybos nariams priminė apie Šiaulių miesto savivaldybės asmens su negalia gerovės tarybos iškeltą problemą, susijusią su asmenų, turinčių psichikos ar intelekto negalią, įsiskolinimais telekomunikacijų srityje ir trumpai pristatė šio klausimo nagrinėjimo eigą. Informavo, kad vykdant gegužės mėn. 29 d. Tarybos posėdžio nutarimą buvo kreiptasi į Susisiekimo ministeriją su prašymu įvertinti galimybes inicijuoti teisinės ar administracinės priemonės, kurios užtikrintų atsakingą telekomunikacijų sutarčių sudarymą, ypač su pažeidžiamų grupių atstovais. Apsvarstyti galimybę taikyti analogišką kreditingumo vertinimo mechanizmą, kaip ir vartojimo kreditų sektoriuje.

Paprašė Tarybos pakaitiniam nariui Algirdui Peniutai, atstovaujančiam Susisiekimo ministeriją, trumpai pristatyti Tarybai rugpjūčio mėnesį pateiktą atsakymą. A. Peniuta pristatydamas Susisiekimo ministerijos poziciją pažymėjo, kad kreditingumo vertinimo mechanizmo taikymas telekomunikacijų paslaugų sutarčių sudarymui būtų perteklinis ir sukeltų papildomą finansinę bei administracinę naštą. Susisiekimo ministerijos vertinimu, dabartinė praktika, kai ginčus individualiai nagrinėja Ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – RRT) ir priima privalomus sprendimus rinkos dalyviams, yra pakankama. Duomenys nerodo, kad šie atvejai būtų dažni, todėl papildomas reguliavimas nelaikomas tikslingu.

Diskusijos metu atkreiptas dėmesys į telekomunikacijų bendrovių praktiką – pasitaiko atvejų, kai asmenys, ypač turintys psichosocialinę ar intelekto negalią, įtraukiami į daugkartines paslaugų ir įrenginių sutartis, kurios tampa nepakeliama finansine našta. Šiaulių miesto savivaldybės Asmenų su negalia reikalų koordinatorė Justina Skerstonė ir nevyriausybinę organizacijų, atstovaujančių asmenimis su negalia, Tarybos nariai, pateikė konkrečius tokių atvejų pavyzdžius.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Horizontaliosios politikos ir projektų valdymo grupės vyresnioji patarėja Rasa Genienė pabrėžė, kad problema yra sisteminė, horizontali, todėl turi būti sprendžiama kompleksiskai – pasitelkiant darbuotojų švietimą, socialinę pagalbą ir įmonių socialinę atsakomybę.

NUTARTA. Pavesti Susisiekimo ministerijai iki kito posėdžio įvertinti galimybes išplėsti subjektų, kurie galėtų vietoj asmens kreiptis į RRT, ratą (pvz. savivaldybės, nevyriausybinių organizacijos, Agentūra). Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, bendradarbiaujant su nevyriausybėmis organizacijomis ir savivaldybėmis, apsvarstyti viešinimo ir švietimo priemonės (kampanijas, mokymus, informacijos platinimą). Šiaulių miesto savivaldybės asmens su negalia gerovės tarybos iškeltą klausimą svarstyti pakartotinai kitame Tarybos posėdyje.

5. SVARSTYTA. Tarybos pirmininkavimo perdavimas ir pavaduotojo rinkimai.

Tarybos pirmininko pavaduotoja informavo, kad Tarybos veiklos nuostatai numato, jog naujo Tarybos pirmininko ir pavaduotojo rinkimai turi būti organizuojami ne vėliau kaip likus vienam mėnesiui iki Tarybos pirmininko ir pavaduotojo kadencijos pabaigos. Remiantis 2025 m. kovo 19 d. Tarybos posėdyje patvirtintu pirmininkavimo planu, 6 mėn. laikotarpiui nuo 2025 m. lapkričio mėn.

iki 2026 m. balandžio mėn. Tarybai pirmininkauti turės Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerija. Ją Taryboje atstovauja Andrejus Junda – vidaus reikalų ministro patarėjas.

A. Junda pristatė preliminarų 6 mėnesių Tarybos veiklos planą, kuriame numatoma nagrinėti šias temas: asmenų su negalia apsauga ekstremaliose situacijose, neapykantos nusikaltimai asmenų su negalia atžvilgiu, reikalingos atsako priemonės ir viešųjų paslaugų prieinamumas asmenims su negalia.

Tarybos nariai, atstovaujantys nevyriausybinės organizacijas, į Tarybos pirmininko pavaduotojas pasiūlė Gintą Žemaitaitę – Buinevičę, Lietuvos žmonių su negalia sąjungos programų koordinatorę.

G. Žemaitaitės – Buinevičės kandidatūrai Tarybos nariai pritarė vienbalsiai.

NUTARTA. Patvirtinti 6 mėnesių kadencijai A. Jundą Tarybos pirmininku ir G. Žemaitaitę – Buinevičę – Tarybos pirmininko pavaduotoja. Pritarti Tarybos preliminarium 6 mėnesių veiklos planui.

6. SVARSTYTA. Kiti klausimai.

Aptarta kito posėdžio data ir vieta. A. Junda pasiūlė kitą posėdį organizuoti lapkričio 13 d. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijoje.

Pasiūlytai kito posėdžio datai, laikui ir vietai pritarta vienbalsiai.

NUTARTA. Kitą posėdį organizuoti lapkričio 13 d. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijoje.

Tarybos pirmininko pavaduotoja

Indrė Širvinskaitė

Posėdžio sekretorė

Rasa Šivickienė